

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula V. Cuilibet potentia activa respondet passiva

urn:nbn:de:bsz:31-102400

Hujus causa est. τὸ λογικόν sive facultas rationalis illius verò est aliquid externum, nempe τὸ γελοῖον, sive ridiculum fortè oblatum, & actu ab homine cognitum.

II. Est quidè & potentia ipsa aliquo modo causa actus, non tamen hujusmodi, quæ satisfaciat, quæstioni propter quid, & dicitur causa proxima simpliciter, ut si quærat, cur hic vel ille rideat, non rectè respondebis, id propterea fieri, quòd sit rationis particeps. Si enim ea est causa, cur hoc potius tempore, quàm alio ridet? Benè autem respondebis, & interrogans acquiescet, si dixeris, ridere, quòd res quædam ridicula ipsi sit oblata. In aliis resperinde elara est.

REGULA V.

Cuilibet potentia activa respondet passiva.

I. Si de potentia activa in suâ latitudine, ut & Dei & creaturarû potentiam sub se complectitur, intelligatur, non est absolutè verum. Nam per potentiam divinam potest aliquid fieri ex nihilo, hoc est, nullâ præsuppositâ materiâ sive potentia passivâ: imò per eam prima potentia passiva esse suam habet. Non ergò potentia divinæ adæquatè respondet aliqua potentia passiva. Dico adæquatè, quia licet Deus, ut potentia suâ aliquid producat non opus habeat potentia passivâ, cùm ex nihilo rem facere possit, potest

tamen etiam ex suppositâ materia aliquid facere. Quod autem potentiæ divinæ adæquatè responderet, est potentia, quam Scotus vocat objectivam, vel id, quod est absolutè possibile, sive quod fieri non implicat contradictionem.

II. Quantum ad potentiam rerum creaturarum duplicem sensum axioma habere potest, quorum primus est, quòd ut potentia activa traducatur in actum, necesse sit, adesse potentiam passivam in quam agat: & hic sensus est simpliciter & necessariò verus, propterea, quod nulla potentia creata potest in nihilum agere, & ex nihilo aliquid facere: requirit itaque absolutè subjectum, sive materiam, quæ est principium passivum, ut in actum deducatur. Unde Aristoteles *V. Met.* & *IX. Metaph. c. 2.* potentiam activam per passivam definit, cum dicit, potentiam activam esse principium mutationis in aliò, voce aliò intelligens τὸ πρὸς ἄλλο. Alter sensus est, quòd quacunque potentia activa creata existente, necesse sit existere aliquam potentiam passivam ipsi respondentem id est, per quam aliquid capax sit actus ipsius. Atque hoc non videtur æquè esse necessarium; procul dubio tamen ipsum quoque verum est, & probatur inductione. Datur in rerum natura potentia generativa, & corruptiva, sed datur etiam materia, ex qua generatur, quicquid generatur, & in quam resolvitur, quod interit. Datur potentia alteratrix, ut calor, frigus, datur

lo

locome
actu in
& frige
geri, di

III. S

quoque
rerum n
quæ ips
fra..

Cm

I. Po
fit poter
tut pote
fariò ve
cit, & p
quando
transm
princip
que pot
quæ ips
simplic
tia activ
creatur
tia activ
sive res
potenti

locomotrix, altrix, diminutrix; sed dantur etiam actu in rerum natura ea, quæ alterari, ut calefieri & friges fieri possunt; dantur, quæ locomoveri, augeri, diminui possunt.

III. Suarez *disp. Met. XLIII sect. 2. §. II. inde*, quoque probat, quòd, si potentia activa esset in rerum natura, non existente potentia passiva, quæ ipsi respondeat, tunc illa potentia esset frustra.

REGULA VI.

Cuilibet potentie passivæ respondet activa.

I. Potest & hoc dupliciter intelligi: 1. quòd, fit potentia passiva deducatur in actum, requiratur potentia activa; & sic est simpliciter & necessario verum. Unde Aristoteles *locis preced. Reg. cit.*, & passivam potentiam per activam definit, quando dicit, *potentiam passivam esse principium transmutationis ab alio*, ultima hac voce notans principium activum. 2. Quod existente quacunque potentia passiva, necesse sit existere activam, quæ ipsam possit traducere in actum; & sic etiam simpliciter verum est, comprehendo sub potentia activa tam divinam, quam eam, quæ est rerum creaturarum. Sic enim, si vel maximè nulla potentia activa creata existeret, quæ alicui potentie passivæ responderet, & ipsa in actum traducere posset, potentia tamen divina suppleret illum defectum.